

ТОГТООЛ

2025 оной апрелийн 24

№ 252

Улаан-Үдэ хото

«Буряад Уласай газар дэбисхэр дээрэ ажаһуудаг Оросой Холбоото Уласай эрхэтэдтэ түлбэригүй хуулийн талаар туһаламжа олгуулдаг үмөөрэгшэдэй салин түлбэридэ мүнгэн тэдхэмжэ олгуулгада, түлбэригүй хуулийн туһаламжа үзүүлхэн гаргашануудайнь түлөө хүсэлдүүлгэ, түлбэригүй хуулийн туһаламжа үзүүлхэн үмөөрэгшэдэй гаргашануудай түлөө шагнал болон хүсэлдүүлгын хэмжээндэ мүнгэн тэдхэмжэ олгуулгын Гурим баталха тухай болон Буряад Уласай Засагай газарай гуримшуулгын хуулита зарим актнуудые хүсээ буураһанда тоолохо тухай» Буряад Уласай Засагай газарай 2016.09.15-ай № 435 тогтоолдо хубилалтануудые оруулха тухай

Буряад Уласта Оросой Холбоото Уласай ажаһуугшадта үмөөрэгшэнүүдэй үзүүлдэг түлбэригүй эрхэ зүйн туһаламжын шанар дээшлүүлхын тула Буряад Уласай Засагай газар **т о г т о о н о**:

1. «Буряад Уласай газар дэбисхэр дээрэ ажаһуудаг Оросой Холбоото Уласай эрхэтэдтэ түлбэригүй хуулийн талаар туһаламжа олгуулдаг үмөөрэгшэдэй салин түлбэридэ мүнгэн тэдхэмжэ олгуулгада, түлбэригүй хуулийн туһаламжа үзүүлхэн гаргашануудайнь түлөө хүсэлдүүлгэ, түлбэригүй хуулийн туһаламжа үзүүлхэн үмөөрэгшэдэй гаргашануудай түлөө шагнал болон хүсэлдүүлгын хэмжээндэ мүнгэн тэдхэмжэ олгуулгын Гурим баталха тухай болон Буряад Уласай Засагай газарай гуримшуулгын хуулита зарим актнуудые хүсээ буураһанда тоолохо тухай» Буряад Уласай Засагай газарай 2016.09.15-ай №435 тогтоолдо удаахи хубилалтануудые оруулха (Буряад Уласай Засагай газарай 2017.06.20-ой № 296, 2018.03.15-ай № 128, 2021.06.10-ай № 294, 2021.08.04-эй № 436, 2023.10.02-ой № 594, 2024.08.04-эй № 439 тогтоолнуудай найруулгаар):

1.1. 1-дэхи хабсаргалтада:

1.1.1. 2.1-дэхи пункт удаахи найруулгаар бэшэхэ:

«2.1. Буряад Уласай газар дэбисхэр дээрэ ажаһуудаг Оросой Холбоото Уласай эрхэтэдтэ түлбэригүй хуулийн талаар туһаламжа олгуулдаг үмөөрэгшэдэй салин түлбэридэ мүнгэн тэдхэмжэ олгуулга болон «Сахим бюджет» гэнэн гүрэнэй мүнгэн һангай хүтэлбэрийн гүрэнэй нэгэдэмэл мэдээсэлэй байгуулалтада түлбэригүй эрхэ зүйн туһаламжа үзүүлхэнэй түлөө хүсэлдүүлгэ тухай хэлсээн Буряад Уласай Үмөөрэгшэдэй

палата болон Түлөөлэгшэ зургаан хоёрой хоорондо баталагдаһан ушарта Мүнгэн тэдхэмжэ олгуулагдадаг (оньһото арга боломжын байбал) (саашадаа - Хэлсээн, «Сахим бюджет» байгуулалта).

«Сахим бюджет» байгуулалтада Хэлсээ баталха оньһон арга боломжо үгы байбал, энэ Хэлсээн саарһан баримта бэшэгэй түхэлөөр бээлүүлэгдэнэ.».

1.1.2. 2.1.1-дэхи пунктда:

1.1.2.1. Хоёрдохи абзац соо «хэлсээнүүдэй үндэһөөр» гэхэн үгэнүүдые «хэлсээнүүдэй (баталалгануудай) үндэһөөр» гэхэн үгэнүүдээр хэлгэхэ.».

1.1.2.2. Гурбадахи абзац «һандаргалтанууд» гэжэ үгын удаа «гуримай ба» гэжэ үгэ нэмэхэ.

1.1.2.3. Зургаадахи абзац соо «хэлсээнүүдэй үндэһөөр» гэхэн үгэнүүдые «хэлсээнүүдэй (баталалгануудай) үндэһөөр» гэхэн үгэнүүдээр хэлгэхэ.

1.1.2.4. Долоодохи абзацай удаа удаадахи удхатай абзац нэмэхэ:

«- Буряад Уласай Адвокадай холбооной гэшүүнэй хубилһан, адвокадай эрхэ болуулһан гү, али үгы болгоһон ушарнууд - түлбэригүй хуулийн туһаламжын гүрэнэй байгуулалтада хабаадагша ба гэшүүнэй үүргэ хубилгагдаһан гү, али зэргыень болуулагдаһан гү, али болуулагдаһан үмөөрэгшын орондо түлбэригүй хуулийн туһаламжа үзүүлдэг үмөөрэгшэ тухай мэдээсэл оруулха тухай Эрхэ мэдэлтэй зургаанда дуулгаха гурим тухай ушарнууд.».

1.1.2.5. Удаадахи удхатай абзацуудаар нэмэхэ:

«Хэлсээнэй түсэлөөр Уполномоченно зургаан болон Буряад Уласай Адвокадуудай коллегийн хоорондо зүрилдөөнэй үгы байбал, тэдхэмжэ үзүүлхэ тухай шийдхэбэри абтаһан үдэрһөө литын 10 үдэрһөө дээшэ бэшэ болзор соо Хэлсээн баталагдаха.

Хэрбээ Хэлсээнэй түсэлдэ ямар нэгэн эсэргүүсэлнүүдэй (буруушаалгануудай) байбал, Буряад Уласай Адвокадуудай коллегийн Хэлсээнэй түсэл абаһан үдэрһөө хойшо ажалай 5 үдэрэй туршада тэдэниие усадхаха тухай дурадхалтайгаар Түлөөлэгшэдэ хабаатай мэдээсэл эльгээхэ.

Буряад Уласай Адвокадуудай коллегийн эльгээһэн эсэргүүсэлнүүдэй (буруушаалгануудай) ушарта эрхэтэй эмхи литын 5 үдэрһөө дээшэ бэшэ болзор соо тэмдэглэгдэһэн эсэргүүсэлнүүдэй (буруушаалгануудай) зүбшэн хэлсэлгэ үнгэргэхэ, тэрэнэй дүнгүүд дээрэ үндэһэлэн, хожуулаа зүбшэлсэн, шийдхэбэри абаха. Хэлсээнэй түсэл заһабарилагдаһанай удаа Буряад Уласай Адвокадуудай коллегийн зүгһөө ажалай 2 үдэрһөө дээшэ бэшэ болзор соо шалгагдадаг.

Заһабарилагдаһан Хэлсээнэй түсэл абаһан үдэрһөө ажалай 5 үдэрэй туршада Буряад Уласай Адвокадуудай зүблэл тэрэнэй гар табилгыг хангаха болоно».

1.1.3. 2.1.2-дохи пунктын нэгэдэхи абзац удаадахи удхатайгаар бэшэхэ:

«2.1.2. Мүнгэн тэдхэмжэ олгуулха тухай мэдүүлгэ хаража, хэлсээ баталха үдэртэ Буряад Уласай Адвокадуудай холбоон удаадахи эрилтэнүүдтэ таараха ёһотой:».

1.1.4. 2.1.3-дахи пункт удаадахи найруулгаар бэшэхэ:

«2.1.3. Хэлсээн баталхын тула Буряад Уласай Адвокадуудай холбоон тэдхэмжэ үгтэхэ жэлэй урдахи жэлэй декабрийн 1-һээ хойшо бэшэ эрхэтэй эмхидэ тэдхэмжэ үзүүлхэ тухай сүлөө түхэлөөр мэдүүлгэ, Буряад Уласай Адвокадуудай нэгэдэл энэ 2.1.2-дохи пунктда байгуулагдаһан эрилтэнүүдые сахиһан тухай мэдээсэлтэй мэдүүлгэ оруулха. Субсиди дамжуулхын тулада зээлийн эмхидэ нээгдэһэн гүйсэдхэлэй дансын дэлгэрэнгы мэдээсэл, бүридүүлэгшэ баримта бэшэгүүдэй хуулбаринуудые харуулһан гурим.

Буряад Уласай Адвокадуудай коллегийн энэ Журамай 2.1.2-дохи пункт соо тогтоогдоһон эрилтэнүүдые сахижа байһыень шалгаха ажал Эрхэтэй зургаан мэдүүлгэ абаһан үдэрһөө хойшо литын 30 үдэрэй туршада албанай хоорондын мэдээсэлэй гуримаар мэдүүлгэнүүдые хабаатай эмхинүүдтэ (эмхи зургаануудта) эльгээжэ, бэеэ даанги ябуулна.

Буряад Уласай Адвокадай коллегийн энэ Журамай 2.1.2-дохи пункт соо зааһан эрилтэнүүдые сахижа байһыё баталхын тула Эрхэтэй зургаан ведомствын хоорондын сахим харилсаанай нэгэдэмэл системэ болон тэрээнтэй холбогдоһон ведомствын хоорондын сахим харилсаанай региональна системэ хэрэглэн, электронно баримта бэшэгэй түхэлөөр ведомствын хоорондын мэдүүлгэ эльгээхэ, тэрээнтэй холбоогүй гурим – саарһан дээрэ, Оросой Холбоото Уласай хубийн мэдээсэлэй талаар хуули ёһоной эрилтэнүүдые сахижа, иимэ эмхинүүдтэ (эмхинүүдтэ) хандаха:

- мэдүүлгэ абаһан үдэрһөө хойшо ажалай 10 үдэрэй туршада энэ Гуримай 2.1.2-дохи пунктнуудай хоёрдохи ба долоодохи пунктнуудта зааһан эрилтэнүүдые дүүргэһэн тухай Холбоото уласай татабариин албанда;

- Буряад Уласай гүрэнэй эрхэ мэдэлэй гүйсэдхэхы зургаануудта тус Гуримай 2.1.2 пунктын табадахи пункт соо хараалагдаһан эрилтэ сахиха тухай, мэдүүлгэ ороһон үдэрһөө ажалай 10 үдэрэй туршада.

Мэдүүлгэ ороһон үдэрһөө ажалай 10 үдэрэй туршада Эрхэтэй зургаан мэдээсэлэй болон хэлхээ холбооной Интернет сүлжээе хэрэглэн, Буряад Уласай Адвокадуудай холбооной тус Гуримай 2.1.2-дохи пунктнуудай гурбадахи, дүрбэдэхэ, зургаадахи пунктнуудта зааһан эрилтэнүүдые сахиһан гү гэжэ Буряад Уласай Адвокадуудай холбооной албан тушаалтад иимэ мэдээсэл тарааха эрхэтэй зургаануудай сайтнууд дээрэ шалгаха.

Буряад Уласай Адвокадуудай коллечи мэдүүлгэ оруулһан үдэрһөө ажалай 5 хоногой туршада дансануудые (мэдээлэлнүүдые) өөрын үүсхэлээр бэеэ дааһан аргаар тушааха эрхэтэй».

1.1.5. 2.2-дохи пунктын 9-дэхэ абзацта «үнэгүй хуулийн туһаламжа абаха» гэхэн үгэнүүдэй һүүлдэ «эрхэ хуулийн талаар туһаламжа үзүүлхэ

тухай акт» гэхэн үгэнүүдые нэмэхэ.

1.1.6. 2.2.1-дэхи пунктын хоёрдохи абзац соо «ажалта 20 үдэрнүүдэй» гэжэ үгэнүүдые «ажалта 10 үдэрэй» гэжэ үгөөр хэлгэхэ.

1.1.7. 2.2.2-дохи пунктда:

1.1.7.1. Хоёрдохи абзацта «хүсэндөө байһан хуули заршамуудай ёһоор дэмжэлгын үмөөрэгшын ажал ябуулга ябуулхын тулада шэлэгдэһэн үмөөрэгшын, үмөөрэгшын эмхинүүдтэ» гэхэн үгэнүүдые «хүсэндөө байһан хуули ёһонуудай зохилдуулан түлбэригүй хуулита туһаламжын гүрэнэй байгуулалтын хабаадагша-үмөөрэгшын тоосоото тоо руу» гэжэ үгэнүүдээр хэлгэхэ.

1.1.7.2. Гурбадахи абзацта «удаадахи тоосоонууд» гэхэн үгэнүүдэй һүүлдэ «Буряад Уласай Мүнгэн һангай яаманай тогтоохон түхэлөөр, «Сахим бюджет» гэхэн гуримда» гэжэ үгэнүүдые нэмэхэ.

1.1.8. Гурбадахи абзацта «удаадахи тоосоонууд» гэхэн үгэнүүдэй һүүлдэ «Буряад Уласай Мүнгэн һангай яаманай тогтоохон түхэлөөр, Сахим бюджетэй гуримда» гэхэн үгэнүүдые нэмэхэ.

Эрхэтэй байгуулга адвокатуудай мэдээсэлэй бүридхэл шалгажа, тэдхэмжэ үзүүлхэ гурим ба нэрэ томьёо заатагүй шалгаха үедэ харилсан үйлэшэлэлэй тухай дүримөөр тогтоохон гуримаар үнгэргэгдэһэн шалгалта үнгэргэһэнэй удаа, Буряад Уласай Үмөөрэгшэдэй палататай хамта Эрхэтэй байгуулга баталагдаһан, мүнгэн тэдхэмжэ олгуулха тухай шийдхэбэриин, тэрэнэй хэмжээн, түлбэригүй хуулиин туһаламжа үзүүлдэг үмөөрэгшэтэ мүнгэ дамжуулха зүб байдал тухай харюусалга Эрхэтэй байгуулгада даалгагданхай.».

1.1.9. 3.4-дэхи пункт удаадахи найруулгаар бэшэхэ:

«3.4. Мүнгэн тэдхэмжэ олгуулха гурим болон нэрэ томьёо эбдэһэнэй ушарта, тэрэ тоодо мүнгэн тэдхэмжэ үгэхэ үрэ дүндэ хүрэжэ шадаагүй ушарта, баһа Буряад Уласай Адвокатуудай коллегийн тоосоонуудые хиналтын дүнгүүдээр тогтоогдоһон мүнгэн тэдхэмжын хэмжээнһээ дээшэ хэмжээнэй тэдхэмжэ дамжуулагдабал, Эрхэ мэдэлтэй эмхи нэрлэгдэһэн баримтануудые элирүүлһэн үдэрһөө ажалай 10 хоногой туршада Буряад Уласай Адвокатуудай коллегидэ тэдхэмжэ бусааха тухай бэшэмэл мэдүүлгэ эльгээнэ.

Мүнгэн тэдхэмжэ олгуулгын гурим болон ушарнуудые хазагайруулбал, мүнгэн тэдхэмжын хэмжээн элирүүлэгдэһэн хазагайруулгын хэмжээгээр бусаагдаха ёһотой.

Хэрбээ мэдээсэлэй хугасаада мүнгэн тэдхэмжэ олгуулгын үгэхэ үрэ дүн гараагүй һаань, бусааха мүнгэнэй хэмжээ (V-бусалта) иимэ томьёогоор тоосогдодог:

$V_{\text{бусалта}} = (V_{\text{мүнгэн тэдхэмжэ}} \times K)$, хаана:

$V_{\text{мүнгэн тэдхэмжэ}}$ – Буряад Уласай Адвокатуудай палатын тушааһан мүнгэн тэдхэмжын хэмжээн тоосоото хаһада, түхэригэй;

K – мүнгэн тэдхэмжын хэрэглэлгын үрэ дүндэ хүрэжэ шадаагүй хуби

бүхэндэ 1 хубяар тоосогдодог мүнгэн тэдхэмжын бусалгын коэффициент %.

Буряад Уласай Адвокадуудай коллегийн тоосоонуудыг шалгаһанай дүнгүүдээр тогтоогдоһон мүнгэн тэдхэмжын хэмжээнһээ дээшэ хэмжээнэй тэдхэмжэ дамжуулагдабал, тэдхэмжэ дансануудай болзорто Түлөөлэлгэтэ зургаанай шийдхэбэрээр тогтоогдоһон хэмжээнһээ дээшэ хубида тэдхэмжэ бусаагдаха ёһотой.

Буряад Уласай Адвокадуудай коллегидэ тэрэнээ бусааха тухай бэшэмэл мэдүүлгэ Буряад Уласай Адвокадуудай коллегидэ ороһон үдэрһөө хойшо ажалай 10 хоногой туршада тэдхэмжэ Буряад Уласай бюджет руу бусаагдаха ёһотой.

Хэрбээ энэ пунктда заагдаһан болзор соо мүнгэн бусаагдаагүй хаань, Түлөөлэгшэ эмхи сүүдэй татабариин аргаар уласай бюджеттэ бусаагдаха мүнгэн тэдхэмээбусааха талаар хэмжээнүүдыг абана».

1.2. 2-дохи хабсаргалтада:

1.2.1. 1-дэхи пунктда:

1.2.1.1. Хоёрдохи абзац соо «400 түхэриг» гэжэ үгэнүүдыг «700 түхэриг» гэжэ үгөөр хэлгэхэ.

1.2.1.2. Гурбадахи абзац соо «600 түхэриг» гэжэ үгэ «1200 түхэриг» гэжэ үгөөр хэлгэхэ.

1.2.1.3. Дүрбэдэхи абзац соо «700 түхэриг» гэжэ үгэ «1400 түхэриг» гэжэ үгөөр хэлгэхэ.

1.2.1.4. Табадахи абзац соо «1000 түхэриг» гэжэ үгэ «2000 түхэриг» гэжэ үгөөр хэлгэхэ.

1.2.2. 2-дохи пунктын гурбадахи «100 түхэриг» гэжэ үгэнүүдыг «500 түхэриг».

2. 2025 оной Хэлсээ баталха мүнгэн тэдхэмжэ олгуулха тухай мэдүүлгэ энэ тогтоолой хүсэндөө ороһон үдэрһөө ажалай 10 хоногой туршада Буряад Уласай Адвокадуудай коллегийн зүгһөө Түлөөлэгшэдэ эльгээгдэхэ.

3. Тус тогтоол албан ёһоор хэблэгдэһэн үдэрһөө хүсэндөө орохо.

Энэ тогтоолой 1.2-дохи зүйл 2025 оной январийн 1-һээ бии болоһон эрхэ зүйн харилсаанда хабаатай.

**Буряад Уласай Толгойлогшо -
Буряад Уласай Засагай
газарай Түрүүлэгшэ**

А. Цыденов